

(PŘÍ)TULNÝ

ZPRAVODAJ

u příležitosti 63. Loutkářské Chrudimi | pátek 4. července 2014 | číslo 5.

Na pátou, na šestou, nebo na sedmou?

Pohled lektorky semináře na letošní Loutkářskou Chrudim, den čtvrtý. Jedním slovem – pohoda. Pohoda na pátou.

Vede k tomu následujících několik okolností. Lektorka píšící tyto řádky vede na letošní LCH seminář se svým mužem a seminář má již téměř rok připravený, vyzkoušený a ověřený na několika skupinách seminaristů. Což je výhodou. Proto pohoda na první.

Seminaristé jsou pedagogové nebo budoucí pedagogové, kteří jsou nadšení, tvořiví, radostní a dychtiví. Není třeba nikoho přesvědčovat, že loutkové divadlo má smysl a své opodstatnění ve vzdělávání a výchově dětí předškolního a raného školního věku. Zároveň LCH nabízí velké množství „materiálu“ pro společnou práci v semináři: analýzu představení, pedagogický pohled, náměty pro následnou práci s dětmi PO nebo PŘED návštěvou představení. Pohoda na druhou.

Inscenace zařazené do hlavního programu jsou hodnotné ve smyslu inspirace, jak ANO, i inspirace, jak NE. Je možné o nich diskutovat v semináři a na diskusním klubu s lektorským sborem (porotou). Inscenace doprovodného programu jsou zatím inspirativní ve smyslu jak ANO a inscenace řazené do inspirativního programu jsou zkrátka někdy inspirativní, někdy neinspirativní. Záleží tedy zcela na lektorce, jak se s nimi vnitřně vypořádá. Pohoda na třetí.

Dokonce se lektorka stihá i v klidu najíst, ačkoli na začátku LCH Michal Drtina strašil, že se to někdy možná stíhat nebude. A jí zde dokonce lépe než doma! Hned vedle penzionu, kde bydlí, je restaurace se zdravou výživou a připravují zde vynikající, lehká a zdravá jídla na snídani, oběd i večeři. No pohoda na čtvrtou!!!

Ubytování má lektorka ve zdravém místě naproti „zdravky“ a vedle zdravé výživy a lehkým krokem zdravě vzdálené od divadelních sálů. Pohoda na pátou!

Pouze dvě drobnosti kazí vnímanou pohodovost. První je možná věc přízemní, leč nutná a nezbytná. Na LCH je nedostatek toalet. V Divadle K. Pippicha pro všechny ženy a dívky často pouze jedna. V tomto případě Nepohoda! Je možné to řešit přístupem k většímu množství toalet po představeních? Pak by to byla pohoda na šestou.

A druhou nepohodu vytváří pro lektorku brožura k inscenacím a program, ve kterém se i letos dosti těžko orientuje. Vždy totiž hledá, ve který čas se co děje, a až poté ve kterém sále. Proto ji členění programu podle sálů nevyhovuje. Hledá, hledá, hledá časy. Program je pro ni každým dnem křížovkou. Že by organizátoři chtěli účastníky LCH záměrně trénovat v pozornosti? Nebýt členění programu, byla by to pohoda na sedmou a to už je velmi blízko k asociaci sedmého nebe, proto raději dost a nechávám prostor i na nějakou tu Nepohodu.

Hana Volkmerová

Chrudim je Chrudim – člověka to děsně nakopne

Herečka a režisérka libereckého Naivního divadla Michaela Homolová podruhé vede seminář na Loutkářské Chrudimi. Tentokrát s sebou přivezla i svého manžela Filipa Homolu, herce a muzikanta ze stejného souboru. Zastihl jsem je u Kafekáry a Míša s měkkým přízvukem prozrazujícím její kořeny, ochotně odpovídala a moje otázky.

Máš za sebou další sezonu v Naivním divadle, festival Skupoval Plzeň a Divadlo evropských regionů a teď jsi v Chrudimi. To toho ještě nemáš dost?

MH: Jasně, že toho mám dost. Jsem úplně vyřízená, ale Chrudim je Chrudim. Je nabídka, která se neodmítá. Na celém festivalu jsem podruhé. Je velmi příjemné pro nás profíky jít se obcerstvit mezi amatéry a to myslím bez jakéhokoli pejorativního podtextu, právě proto, že divadlo dělají s nadšením a člověka to děsně nakopne a to je skvělé.

Vnímáš rozdíl, když jsi sem jela jen odehrát představení a když tu trávíš celý festival?

MH: Teď si to víc vychutnávám. Dřív jsme viděli jen jedno, nebo dvě představení a museli jsme odjet. Bylo mi pak líto, že se nemůžeme zdržet. Když jsem byla poprvé na celém festivalu, měla jsem velké obavy, protože jsem vedla seminář a brala jsem to velmi zodpovědně a vážně. První dny jsem proto byla trochu ve stresu, teprve pak jsem si to začala užívat.

Profesionální a amatérské divadlo, kde vidíš rozdíly?

MH: Vezmu-li to z praktického hlediska, my to máme snazší, máme zázemí, finance (i když limitované), dílny, techniku, zatímco v rámci amatérského divadla jsou po této stránce ty limity velké. Pro nás na druhou stranu je hraní každodenním chlebíčkem a není to potom tak vzácná chvíle jako pro lidi, co mají divadlo jako koníčka.

Loutka jako taková, tím myslím figurativní loutku, je dnes poněkud na ústupu. Proč tomu tak je?

MH: Domnívám se, že je to přirozený vývoj. Z dlouhodobého hlediska si myslím, že nyní přišla vlna, která přináší tyto věci a tyto podněty. Jediné, co je škoda, že se vytrácí řemeslo. Až umřou lidé, co loutkoherectví ovládají, už nás to nebude mít kdo naučit.

Jaký je tvůj vztah k loutkám?

MH: Není to programové. Mám je ráda, používáme je, a především nás to velmi baví. Nehledám náměty konkrétně pro loutky. Když si to žádá text, použiji je.

Učíš na základní umělecké škole, vedeš svoje studenty k loutkovému divadlu?

MH: Vedu je spíše k myšlení o tom, že v divadle není nutné se vyjadřovat jen slovem, ale i materiálem, jeho animací. Snažím se jim to předávat takovou formou, nevedu je přímo k loutce. Před prázdninami ke mně přišli moji nejstarší studenti a poprosili mě, zda bych s nimi neudělala něco s loutkami. V tomto případě k tomu přistoupím velmi ráda.

Dnes bude Naivní divadlo hrát představení O beránkovi, který spadl z nebe, které jsi režírovala. Je určeno dětem od 2 do 3 let. Neobáváš se festivalového publika?

MH: Vypozorovali jsme na libereckém festivalu Mateřinka, že ve světě existuje trend inscenací pro děti do 3 let. S Vítkem

Peřinou nám přišlo zajímavé vyzkoušet posunutí věkové hranice níž, než je u nás běžných 6 let. I přesto, že inscenace míří k nejmladšímu divákovi, neschází jí příběh a určitý nadhled, přístupný také pro starší. Myslím, že to funguje pro všechny věkové kategorie.

Na internetu uvádíte, že na konci představení si diváci mohou přijít na jeviště hrát. Dojde k tomu i tady?

MH: Jasně. Je to nedílná součást představení. Samotné trvá asi půl hodiny. Bylo naším přáním, aby divák měl zážitek umocněný, tak je tam ještě tento druhý rozměr. Celé se to odehrává v pouťovém prostředí a z něj jsme vycházeli. Jsou tam čtyři stanoviště.

Jak se ti hraje, jako profesionálce, před publikem na amatérském festivalu?

MH: Je to větší zodpovědnost. Nechci diváky zklamat.

Jaká je to práce, když máš režírovat svého manžela?

MH: Jako studentka režie jsem hostovala v kladenském divadle a díky tomu jsem se s Filipem seznámila. Když obsadím Filipa, tak v něm mám velkou oporu. Spoustu věcí si nemusíme vysvětlovat a je mi velmi nápomocný. Je herec, u kterého vím, že rozumí tomu, co chci. Nemáme žádné konflikty. *(Filip Homola vstupuje do rozhovoru)*

FH: Divadlo je naše zábava. Blbě to zní, ale člověk tím normálně žije. Bavíme se o něm kdykoliv. Když mě něco napadne třeba večer u Vražd v Midsomeru, řeknu to a Míša se toho buď chytne, nebo řekne „Hele, neruš mě“. Když není třeba o tom mluvit, tak žijeme normálním manželským životem. Nejsme bláznivý loutkáři, abychom seděli u večere a říkali si: „Jé, hele hrneček! Podívej, jak chodí. A konvička! To bude asi jejich maminka.“ Tak takhle nežijeme! Ocaď pocaď.

Jaká režijní práce pro tebe byla zásadní?

MH: Určitě první inscenace v Naivním divadle *Líný Lars a žabka kouzelnice*. Byla to první velká věc v divadle, kterého jsem si nesmírně vážila, a znamenalo pro mě jistou metu. Další zásadní inscenace je *Beránek*. Také *Jakub a obří broskev*, kde jsem měla možnost spolupracovat s Petrem Matáskem.

FH: Byl to i *Budulíněk*. Poprvé jsme hráli spolu sami.

MH: Snažím se, aby práce nebyla rutinní.

Ovlivnila tě nějaká osobnost z oblasti divadla?

MH: V začátcích pro mě byla zásadní spolupráce s Josefem Kroftou. Samozřejmě těch lidí bylo víc. Byli to lidé, kteří mi dali základy vnímání divadla, jak pracovat, jak myslet, jak být poctiví. Určitě manžel, ten mě ovlivňuje pořád *(smích)*. Kdybych říkala jména, určitě bych na někoho zapomněla a to by mi bylo líto.

Jezdíte z festivalu na festival. Co vás ještě o prázdninách čeká?

MH: Tohle se nám táhne už od dubna. Po Chrudimi nás nějaké festivaly ještě čekají, ale v srpnu bychom měli mít už více volna. Chrudim je pro nás svým způsobem i dovolenou. Jsme konečně týden na jednom místě a nemusíme nikam dojíždět.

TojToj

Škoda času

Rámus, Plzeň

Škoda času

Rodinný Rámus už od svého vzniku hraje o tématech, která bere z vlastního života, tedy o tématech živých, aktuálních, lidsky angažovaných. Zatím se vždy odvíjela od nejmladší Terezky, tentokrát lze začít u kohokoli z členů souboru, neboť nedostatek času má každý z nich. I proto je možné hodit si o pořadí jednotlivých pohádek Daniely Fišerové kostkou a stejně se losuje i o počtu minut, které na to ten či onen člen souboru v jednotlivých kolech dostane. Členů je pět, příběhy jsou čtyři, protože jeden je vyprávěn dvojicí.

Je to inscenace v pravém slova smyslu naplněná: divák se stále báječně baví a přitom stále cítí, že jde o něco důležitého: o náš vztah k životu, o naši schopnost najít k sobě cestu, prožít čas tak, aby ho nebylo škoda. Ta rovnováha zábavnosti a sdělení je pro mne největší hodnotou inscenace.

Pohádky Daniely Fischerové jsou drobné poeticko-filosofické kamínky, které se však, položíme-li se do nich se stejnou poeticko-filosofickou vervou, snadno mohou stát poetickým mlýnem, před nímž se divák uzavře do sebeobrané krusty. Rámusu se daří vyhnout se tomuto nebezpečí díky hravosti: od prvního do posledního okamžiku víme, že soubor pohádky bere vážně, ale neprožívá, nýbrž si s nimi hraje, jsou výpovědí, ale i možnou cestou vymanění se z nesmyslného úprku – do práce, na oslavu, na záchod, někam, kamkoli...

To, že se nikdy dopředu neví, jaké bude pořadí, ani kolik času bude komu před zazvoněním minutek dáno, obohacuje inscenaci o moment napětí i o moment nevypočitatelnosti, který je podstatou zážitku z improvizace, na druhé straně i hrozí tím, že stavba jednotlivých příběhů i završení celku nemusí vyjít vždy nejlepším možným způsobem. Fakt, že se soubor této hrozbě úspěšně vyhýbá, dokazuje jeho sehranost i schopnost všech jeho členů.

Samostatnou kapitolou je metaforika použitých prostředků. Pohádky vyprávějí o různých postavách, předmětech i událostech, ale vyprávěči je realizují pomocí zcela odlišných rekvizit: dva přátelé na poušti jsou dva květy v písku, pták s dvěma hlavami jsou manželé svázaní pobytem v společné krabici, strom splněných přání je pípa s pivem... Je to nejen prostředek bezmála dadaistického humoru, ale i smysuplných významových posunů – jako když se oba manželé tvořící ptáka s dvěma hlavami osvobodí z krusty svého těla (velké lepenkové krabice) a odejdou nazí a čistí pryč ze závodiště s časem.

K dokonalosti tu pro mne chybí jen dvě drobnosti: aby téma nedostatku času nebylo jen formálním rámcem, jenž určuje délku jednotlivých vstupů, ale bylo připomínáno i v samotných příbězích či aby čas hrál stěžejní roli přímo v nich, a aby je završil i poslední příběh; neboť řekne-li ten, který zůstane jako poslední spokojeně „a já už si délku času losovat nemusím, neboť na mě nikdo netlačí“, kam zmizel onen spěch? A ještě: snaha stihnout vylosovaný limit jednotlivých výstupů je stále přítomná – ale to, že cílem je co nejrychleji svou pohádku odvyprávět a běžet dál (tedy celkový čas, jenž má každý z nich k dispozici), se brzy vytrácí. A záleží-li na něm opravdu, jak to, že už nejsou dávno někde na chrudimském náměstí, místo toho, aby se nám přicházeli děkovat?

Buď jak buď, *Škoda času* je zatím nejlepší inscenace i jindy pozoruhodného Rámusu.

Luděk Richter

K poetice frustrace

Věci spolu souvisejí – a *Škoda času* plzeňského Rámusu je tak mnohovrstevnatá pakárna, že v ní s něčím souvisí skoro všechno. Místo recenze tak zkusím nabídnout pár kontextových poznámek, které mě v hledišti napadaly. Dopolední představení mě nadchlo natolik, že jsem se odpoledne vydal pro přídatek, takže těch nápadů není vůbec málo.

O tom, že všichni toužíme po dovyprávěném příběhu, jsme se přesvědčili už s pondělní *Kráskou*. Ve *Škodě času* sice po prvním kolečku vytušíme, že se nemusíme bát, že bychom přišli o pointu, ale zároveň tušíme, že si na ni počkáme – a že si na ni počkáme o poznání déle, než texty samy předpokládají. Koncepte současného nakousnutí několika příběhů a jejich následného cyklického pokračování byla před dvěma lety k vidění na Jiráskově Hronově v inscenaci Camiho minikomedii *Kleštěnec z pralesa* v podání jihlavského DIODu. Postup to byl vlastně podobný: pětice hříček byla rozsekána a promíchána, ale každá z nich měla své obsazení a svůj výtvarný klíč, takže podobně jako ve *Škodě času* se to spíše než do kompaktního celku skládalo do koláže. A Camiho hříčky jsou sice o poznání jiný materiál než povídky Daniely Fischerové, ale jedno mají společné: komponované jsou vždy v jednom oblouku (k pointě anebo zkrátka k závěru), takže kouskování je podstatným zásahem do jejich fungování. U oné camiovské inscenace nebylo tak docela jisté, že její tvůrci úplně domysleli, k čemu to pro diváka povede. Ve viditelné snaze vynahradit absenci průběžných point herci nasadili ve výrazech tak silné komediální forte, že to na jistou část publika včetně mě působilo při všech sympatiích

spíše ubíjejícím dojmem. *Škoda času* sice v jistém smyslu ubíjí zrovna tak, ale je to ubíjení vědomé – a nezastavuje se zdaleka jen u toho přerušování příběhu.

Jistá odnož literární teorie zná termín *zklamané očekávání*, který pojmenovává jednu strategii práce s příjemcem díla. V případě některých divadelních inscenací bychom mohli rovnou mluvit o *cílené frustraci*, která ovšem umí být pro správně naladěného diváka nesmírně zábavná. Mám v živé paměti výbuch smíchu, když se na hradeckém březnovém představení druhého dílu *Krásky* po pěti minutách za soustředěného ticha konečně přesypaly hodiny, neviditelná ruka je otočila a na několik momentů se zdálo, že se pořád ještě nebude dít nic. Na nitranském festivalu jsem loni viděl prapodivnou inscenaci Čechovova *Racka*, kterou v Záhřebu nastudoval režisér Bobo Jelčić. Než na scénu vůbec přišla některá z postav dramatu, nechal režisér dobrých dvacet minut za hrobového ticha techniky stavět lešení, na němž se později hrála Treplevova prvotina; po čase docházelo zase k demonstraci a na diváckou trpělivost Jelčić útočil ještě mnoha dalšími způsoby. A vytrvalým frustrátorem diváků je docela určitě i proslulé Divadlo Kámen, které zkoumá možnosti ticha a naopak přemíry slov a jejich opakování. Ve všech případech je klíčovým činitelem jakási estetika trvání. Způsobovat divákovi nepříjemný pocit lze lečjak, třeba šoku je možné docílit jediným vteřinovým obrazem – vytvořit frustraci ovšem chvíli trvá.

Rámus s tímhle principem pracuje vědomě v několika pásmech: chvíli trvá, než se Lukášovi svlečou, hodnou chvíli

trvá, než v poušti nastane noc, mimořádně dlouho trvá, než do sebe nebohá Jarmila Parčiová dostane další a další pivo.* A – což je nejpodstatnější – nejdéle trvá, než každý příběh dospěje ke svému závěru. Forma inscenace je tak rovna jejímu tématu, které název i prolog oznamují jednoznačně: kam se člověk podívá, všude běží o čas. Souvisí s tím i klíčová role náhody, která zdůrazňuje, jak moc se divadlo odehrává v čase přítomném. S vědomím toho všeho by potom člověk čekal, že povídky Daniely Fischerové jsou vlastně jenom zneužitým materiálem, a nikdo by se nemohl zlobit. Ani to se ale nestane: jakýsi obhroublý přístup rámusovců k jejich jemné nátuře pomáhá na světlo zcela netušeným valérům, a tak je *Škoda času* smysluplná i jako interpretace literatury. Je to vlastně skoro vrchol intelektuálního divadla: takové, u nějž člověk až po důkladné úvaze dochází k tomu, že to žádná pakárna není. I když tak – na čas – vypadá.

Michal Zahálka

* – V souvislosti s tím pivem se hodí ještě jedna kontextová poznámka: stejného principu křehkých žen pijících množství skutečného piva využívá inscenace *Antiwords* pražské Spitfire Company, jedna z nejdiskutovanějších událostí alternativní scény posledního roku. A ona poetika frustrace je tu přítomná zrovna tak: celých padesát minut se vlastně neděje o moc víc, než že dvě křehké tanečnice v obludných maskách mužů konzumují basu piva. Z toho srovnání mi vychází vlastně jediná výhrada, která mě nad *Škodou času* napadá: na dopoledním představení Jarmila Parčiová svou opilost ještě zcela viditelně nadsazovala a dohrávala, což je v rozporu se smyslem použití skutečného alkoholu. Netřeba asi dodávat, že představení od čtyř už se tento problém jaksi netýká.

reakce publika

- 👍 Skvělý, už jsem na tom po druhý. Šla jsem na to znovu, protože pokaždé je to jiné čas – celé se to proměnilo. Je to báječný!
- 👍👏 Nemůžu říct názor, protože jsem porota a Luděk nás za to pak perzekuuje. Máme to v podmínkách.
- 👍 Moc nevím, zatím to vstřebávám, ale líbilo se mi to moc.
- 👍 Mně taky!
- 👍👏 Pobavilo, neurazilo. Dobrý.
- 👍 Jejda. Bylo to super, krásný, úžasný, nádherný.
- 👍 Viděla jsem od nich už Alenku, která mě nadchla, kvůli těm nápadům. Tohle mě hrozně potěšilo. Líbil se mi ten nápad, že nevědí, kdy už budou muset skončit. Líbí se mi promísení situací a to, jak na sebe reagují. Chtěla bych to vidět ještě jednou, takže doufám, že je uvidíme na Hronově!
- 👍 Bylo to super. Líbilo se mi to. Nezklamali. Dokonce si myslím, že to bylo ještě lepší, než to co tady měli loni. Rád bych to viděl ještě jednou, protože je zajímavý to, do jaký míry to mají nacvičený. Jestli zápletky bude vždycky stejná, jak jsme to mohli vidět na tomhle představení. Určitě mi to spravilo náladu! Po tom předcházejícím představení ve Spolkovém domě, který bylo hrozné. Použiju stejné výraz, kterej tam zazní: Hovňajs. Bylo to pro mě to nejhorší, co jsem tu za pět let, co sem jezdím, viděl.
- 👍 Líbil se mi nápad a tajemnej velbloud. Chtěla bych to vidět ještě jednou.
- 👍 Mně by se líbilo, kdyby měli časovej limit a ten poslední příběh by se nestihl. Je škoda, že je to důsledný. Samozřejmě by mě mrzelo, kdybych ho neviděl, ale...

Ušila jsem si sama na sebe bič

Rozhovor s Rámusem jsem si nechala až po jejich poslední repríze Škoda času. O zábavu bylo logicky postaráno. Ptát se, jestli to pivo bylo alkoholické, bylo už po první otázce zcela zcestné... (Pro lepší orientaci JP – Jarmila Parčiová, ZV – Zdeňka Vašíčková, KL – Klára Lukášová, JT – Jan Truhlář, ML – Martin Lukáš)

Počítala sis, kolik piv jsi tak plus minus za celý den vypila?

JP: Vůbec nevím.

ZV: Mělo to být devět malejch, ale tím, že to často stopovalo, tak jich bylo víc.

JP: Já normálně nepiju a v současné chvíli mám pocit, že jsem dneska pila všechno možný. Točí se mi celý svět. Řeknu ti vtip. I když jsem koupila v Plzni sud desítku, Jěňa přivezl polotmavou třinátku. Přijel a vítězoslavně mi to ohlásil, myslela jsem, že ho zabiju, protože jsem abstinent. A tak jsem dneska pila třinátku. Navíc při druhém představení mi padala jen jednička, takže jsem to pokaždé musela znovu a znovu dotáčet... Musím říct, že jsem se třetího představení bála, ale dobře to dopadlo.

Bylo ti blbě? Jakože sis řekla, tak a teď to nedopiju a jdu?

JP: To ne. Opila jsem se třikrát v životě.

A to točení a pití piva sis vymyslela sama?

JP: Ušila jsem si sama na sebe bič... Každý si tu povídku dělal sám. Chtěla jsem hrát s pípou, protože je to moje reálná práce, takže je to zároveň věc, která mi zabírá nejvíc času, kvůli které nechodím na zkoušky. Tak jsem si říkala, že by bylo hezký, kdyby ten strom lil pivo...

Povídky, které jste nakonec použili, jste si vybírali podle sebe?

JP: Mamka přinesla spoustu povídek od Fischerové a my jsme si řekli, že ta je hezká, ta mě zaujala, tu chci zpracovat.

K té děkovačce, přemýšleli jste i nad tím, že se nepřijdete uklonit vůbec?

KL: Samozřejmě že ano, chtěli jsme udělat, že už vůbec nepřijedeme, ale...

JP: Já už bych nepřišla, kdyby to šlo.

KL: ...báli jsme se, že by to vypadalo, že pohrdáme divákem a taky by nám samozřejmě bylo líto si to neužít.

JT: Úplně původně jsme odjížděli se stolkama, všechno odnesli, odstěhovali, ale pak jsme zjistili, že to není ono.

ZV: Neužij si potlesk na Chrudimi!

Muselo by to být těžké, slyšet ovace a nevyjít zpět na jeviště.

ZV: No právě tak to myslím. Kvůli hercům to určitě nejde.

JP: Já jsem se asi opila. S tím jsem teda nepočítala.

Když tak koukáte na Jarmilu, jak pije jedno pivo za druhým, nezávidíte jí?

JT: Rozhodně. Já mám na poušti docela žízeň. Navíc, když jsem u toho třetího jetí viděl, jak už nemůže... Tak rád bych jí pomohl!

JP: Já to mám obráceně. Říkám si, sakra, co bych dala za cigáro! Navíc jako naschvál to točilo hrozně pěkně, žádná pěna, pivo bylo plný. To dokáže na..... Ještě jsem chtěla říct, že bylo zatím každý představení jiný, což se mi na divadle děsně líbí.

To by se mělo tesat! (smích) V reakcích, které jste po představení sbírala, zaznělo, že je škoda, že vás nenapadlo jednu z povídek nechat otevřenou. Nepřemýšleli jste nad tím?

JT: Jeden takovej plán jsme měli. Základ s kostkou vznikl tím způsobem, že jsme měli hru Tik, tak, bum, což je umělohmotná koule, která tiká a člověk neví, kdy vybuchne. Jenže při zkoušení jsme zjistili, že nejdelší interval je asi minuta deset.

ML: Nejkratší sedm vteřin a nejčastější jedenáct vteřin.

JT: Takže to celé bylo rozkouskované na kousíčky a nebylo to ono. Začali jsme proto přemýšlet nad alternativou, která by nám umožnila to prodloužit.

ZV: Ale že bychom nějakou nedohráli, to ne.

JT: Jedna taková varianta přece byla. Měli jsme mít budíka, kterej by byl nastavený na půl hodiny a prostě ve chvíli, kdy by to zazvonilo, tak šmitec, konec a jdeme.

ZV: Máš pravdu, na tuhle variantu jsem zapomněla... Jenže ty povídky jsou tak krásný, že nám to bylo líto, kdyby je diváci neviděli až do konce.

JT: Přesně tak, jsem rád, že jsme to opustili.

Se souborem se pobavila MaZda

Vasja a sedm maminek

Červiveň senior, SpgŠ Krnov

Mlha přede mnou, mlha za mnou

Mrzí mě, že neznám původní předlohu, knížku Sofie Prokofjevové *A neomluvím se*, podle níž připravila Petra Severinová dramaturgickou inscenaci nazvanou *Vasja a sedm maminek*. Největší problém inscenace, kterou nastudoval soubor Červiveň senior z Krnova, tkví právě v textu a ve výstavbě příběhu. Vasja, chlapec zahrnutý hromadou hraček, by chtěl mít ještě houpacího koníka, maminka mu ho však z finančních důvodů už nemůže koupit. Vasja se vzteká, koníka chce a chce, dojde k běžnému konfliktu mezi matkou a synem a Vasja se rozhodne, že půjde a najde si jinou, lepší mámu, která bude plnit jeho sny a nebude vyžadovat omluvu za nepřiměřené chování. Výchozí situace je v pořádku, ovšem od této chvíle se množí jeden dramaturgický problém za druhým a vrší se a vrší. Objevují se nezvané maminky, které jsou zpravidla tak slabě vnitřně charakterizované, že často chybí důvod, proč se u nich Vasjovi nelíbí a k jakému poznání díky setkání s nimi mohl dojít. V některých případech se dokonce role otáčejí

a místo, aby maminky nepřímo vychovávaly Vasju a otevíraly mu oči, vychovává Vasja je, což s sebou nese další divácký otazník: je Vasja rozmazené nevycvаланé dítě, nebo chlapec s nadhledem, který napravljuje nespravedlivý svět? Nevyjasnění motivů a postav i vývoj hlavního hrdiny vede k tomu, že sdělení příběhu začíná být zavádějící a končí vlastně poselstvím, že pokud dítě bude dostatečně dlouho trucovat, přeci jen si houpacího koně vynutí. Problém mezi matkou a Vasjou se v závěru nijak nevyřeší, není jasné, zda a díky čemu Vasja vlastně zmoudřel.

Je škoda, že si tvůrci inscenace nezpřesnili motivy pro jednání jednotlivých postav a nenašli cestu, jak vyjádřit Vasjovo zesilující poznání, že nejdůležitější není být zahrnut věcmi, ale být obklopen upřímnou mateřskou láskou.

Chabá výstavba příběhu pak bohužel přetloukla i ta místa, kde se pracovalo s hezkým nápadem, např. použití masek pro rozmnožení počtu maminek, či měření délky cesty pomocí stromů zpodobněných rumba koulemi. Celé představení tak obrazně zahalily neprostupná mlha a chlad, které tematizovaly nepřítomnost mateřského citu.

Zuzana Vojtíšková

Vasja a sedm maminek

Je mou nemilou povinností upozornit na mnoho loutkoherckých nešvarů této inscenace. Ale věřte, že to dělám z lásky k divadlu a z obdivu ke všem lidem, kteří se loutkám chtějí věnovat.

Vybrali jste si pro své představení loutku chlapce a já nevím proč. Proč jakoukoli loutku, když ji jen přenášíte (a to velmi neohleduplně), málokdy ji necháte zahrát nějaké gesto, vše v podstatě odehraje živý herec? Většinu akcí, které se vám nabízejí, nezahrajete, ale odmluvíte.

Předcházíte se – dřív než nastane akce, zahrajete reakci (nikdo se např. Vasji nezeptá, kde má maminku, proč je sám, podivná paní mu hned nabídne, že bude jeho matkou...).

Že je někomu zima, je vždy jen řečeno, ale nikdo se ani nezachvěje. Nevolám po popisnosti, jen chci, abyste hledali uvěřitelné a logické možnosti a důvody, jak rozehrát loutku (i sebe).

Velmi důležité jsou pohledy. Ale vaše loutka se téměř nikdy nepodívá na toho, kdo na ni mluví a naopak.

Když už děláte gesto ručičkou loutky, nezapomeňte, že živá kova ruka může vše překrýt...

Stínohra je velmi pěkný divadelní prvek, ale vyžaduje přesnost – já jsem v ní koně rozhodně neviděla (ještě že jste mi to řekli).

Hra v masce možná vypadá jednoduše, ale jednoduchá rozhodně není, hraje se s ní velmi specificky. Nikdy by se k divákovi neměla natočit profilem a to se vám, bohužel, stávalo velmi často.

Potěšilo by mne, kdybyste tyto řádky brali jako návod a pomoc, protože tak je to myšleno především.

Martina Hartmannová

Dobří motýli se vracejí rozhovor s Petrou Severinovou a Karlem Vaňkem

Povězte mi prosím něco o volbě látky a důvodech, proč jste se ji rozhodli právě takto upravit a kde se například vzalo pojetí Vasjy jako tzv. živáka i loutky?

Karel: Tos vymyslela ty (smích).

Petra: Soubor Červiven letos vytvořil čtyři velké inscenace, kde ale nehraju. Měla jsem chuť si lupnout nějakou tu loutkovou pohádečku v komorním obsazení. Čím víc vás je, tím je to organizačně náročnější. Takhle stačí zavolat a říct si: jedeme, hrajeme, máme zkoušku. Navíc se mi líbí loutky, chci je mít všude. Karel na ně tolik není... Ale vyšel mi vstříc. Je hudebník, takže jsem mu dovolila, aby se hudebně vyžil.

Karel: Já mám loutky moc rád, ale inklinuju k činohře, nebo řekneme k alternativnímu divadlu. Loutky mi nevdají. Je to další princip práce a chci si ho vyzkoušet. Už jsem si na ně zvyknul.

Petra: Je to jeho třetí loutková inscenace, tak je mnohem, mnohem lepší.

Podívejme se spolu na téma vaší inscenace...

Petra: Já jsem mamina a chtěla jsem hlavně svým dětem ukázat modelový nebo řekneme alegorický příběh o tom, že děti by neměly jen něco chtít a chtít a chtít a rodiče plnit a plnit a plnit.

Karel: Já na to nahlížím tak, že je dobré uvědomit si, co dobrého máme kolem sebe, než o to přijdeme a ztratíme to. Měli bychom si to včas uvědomit.

Petra: Mohlo by to být i o partnerském vztahu.

Karel: V jednom rockovém klubu jsme to hráli pro dospělé. Chlapec pak v našem příběhu nejde hledat maminku, ale novou ženu-partnerku, kterou chce vyměnit za tu starou... Ale nakonec se vrátí ke své původní ženě. Hráli jsme to se stejnými loutkami, jen jsme upravili téma.

Cesta ke slušnosti?

Názor (nejen) na divadlo je věc subjektivní a já teď – vy-sílen snahou o podchycení Škody času, jejíž obšírný výsledek kolegyně Soprová komentovala otázkou „To píšeš dizertaci?“ – cítím potřebu začít své pojednání o inscenaci *Vasji a sedmi maminek* nějak osobněji. Pokládám se za osobu pozitivně smýšlející a jako divadelní recenzent jsem nerad, když musím psát o nějakém představení, které se mi nelíbilo. Ještě horší ale je, když mi nějaké představení bylo lhostejné, a to je bohužel právě případ *Vasji*. Je mi na něm sympatická jeho lidskost, chuť vyprávět o nějakém tématu a do jisté míry i jeho hudební a výtvarná stránka, ale představení, jež jsem viděl, se mi jeví jako nevzrušivý sled obrazů, v němž se střídaly scény předvídatelné, scény nešikovně pointované a scény, v nichž překvapivě haprovala logika. Problém mám se závěrem: Vasja se sice vrací ke své původní mamince, seznává, že jinde je tráva zelenější jen zdánlivě, ale vůbec se jí neomluví. Napravil se tedy? A jak se člověk může vůbec ponořit do světa, který přichází se stále novými a novými principy fungování? Ani by mi snad nevdalo, že se vynořily otázky, ale hlavně jsem vůbec neměl potřebu hledat odpovědi. Už jsem to nedávno o něčem psal: je to divadlo poutavé spíš lidsky než divadelně. Není to málo, ale...

Michal Zahálka

Mohli byste nám ještě přiblížit svou spolupráci?

Petra: Kája je můj žák ze SPŠ. Nyní už má tři roky dostudováno, ale stále věrně zůstává a pracuje. Proto se jmenujeme Červiven Senior.

A jsme u toho, povězte mi, jaký příběh se vztahuje k názvu vašeho souboru – Červiven?

Petra: V roce 2008, když jsme začínali, tak jsme s pár studenty vytvořili pásmo poezie, se kterým jsme jeli na krajské kolo Wolkerova Prostějova. Měla jsem pak potřebu je nějak odměnit, dát jim něco na památku. Ale v Karvině byl tehdy otevřen jen jeden příšerný stánek s umělými květinami. Našla jsem tam takové umělé motýly. Nakoupila jsem jich osm, jenže byli strašní. Tak jsem si řekla, že k tomu musím alespoň vymyslet nějaké povídání. Je to tedy symbol toho, jak rozkvetli, jak se z červů, kterými byli v prvním ročníku, vyklubali takové krásné motýly. Oni zajásali a rozhodli se pokračovat dál v tvorbě pod názvem Červiven. Navíc po maturitě studenti vždy odchází v červnu, tak je to tematické i v tomto ohledu. Ale často se zase vracejí...

Karel: Dobří motýli se vracejí.

za rozhovor děkuje pH

reakce publika

👍👎 Dobrý no. Dobrý nápad s bílou plachtou, škoda, že to nevyšlo.

👎 Mě to teda nenadchlo. Nic mě neoslovilo. Ani natáhnout jsem se nemohla! Zadek mě bolel, záda taky.

👎 Vůbec. Otevřel jsem oči, spatřil lišku a konec. Poslouchal jsem to se zavřenýma očima...

👎 To jako mělo být loutkové představení, jo? Vždyť on s tou loutkou nehrál...jen mával. Co to tady dělalo?

Ubu. Ubu? Ubu!

Stemil, ZUŠ Střezina, Hradec Králové

Hovnajs...

Jarryho Ubu je jedním z nejslavnějších dramatických charakterů všech dob. Alfred Jarry tuto postavu vymyslel na sklonku 19. století se svým spolužákem na gymnáziu jako parodii na neoblíbeného učitele fyziky. Tím se však její účel nenaplnil, protože Jarry dál pokračoval v jejím rozvíjení v rámci svých dalších ubuovských her, jejichž uvedení většinou znamenalo obrovský skandál. Sám Jarry je dnes považován za předchůdce absurdního dramatu, předvoj avangardy, je též vynálezcem známé patafyziky. Proslavil se také neurovnaným a nespoutaným osobním životem, kterému jednoznačně vévodil absint a jež se také odrazil na jeho velmi časně smrti. Jarry byl zkrátka skandalista par excellence, v umění i v životě.

Poživačný bezcharakterní omezenec Ubu stejně jako jeho věrná družka, mocichtivá a despotická Matka Ubu, si za dlouhá léta získali neutuchající přízeň. Znovu a znovu se objevují jednak inscenace Jarryových her, tak i různá původní díla, které postavu Otce Ubu dávají do nových situací a souvislostí. Ubuovštiny bývají velmi často chápány jako parodická, groteskní podobenství o chorobné touze po moci, jako bizarní společenské satiry svého druhu. Nejinak k jarry-

ovskému námětu přistoupili i hradečtí se svojí inscenací Ubu. Ubu? Ubu!, kteří otevřeně upozorňují na souvislosti se současnými poměry u nás. Činí tak jednak jaksí deklaratorně, v anotaci k inscenaci, v praktické rovině se pak tento akcent odráží v několika aktualizacích Kainarovy rozhlasové úpravy, již si pro svou inscenaci zvolili jako východisko, a v apelativním závěru, kdy se adresně obrací k divákům, aby mezi nimi zkropili živou vodou nové Ubuy.

Co je to však platné, když nic z těchto úvah nepřekročilo intelektuální rovinu záměru (snad) a nijak se to neodrazilo na samotné realizaci. Kde zůstala groteska? Kam se poděla bizarnost? Ubu může být v mých očích téměř jakýkoli, může být legrační, děsivý, odpudivý, nechutný, absurdní, skandální. Zkrátka jakýkoli. Téměř. Nemůže být jen bezkrevný, unylý, ospalý a nevýrazný. Hradecký Ubu však bohužel přesně takový byl. A tak jsem si jako skalní ubuofil musel při pohledu na onen pravděpodobný realismus bez jakéhokoli vzruchu, který se na jevišti odehrával, položit otázku: Ubu? A odpovědět si: Hovnajs...

Tomáš Jarkovský

Je dobré nadržet Ubu

Tuším, co soubor, případně dramaturga inscenace na Kainarově textu *Král Ubu* láká. A jsem rád, že se jím chtějí zabývat. Zparchantělá demokracie oslabuje sama sebe a z kanálů a odpadů vylézají stíny despotů, po jejichž vládě se lidu, který nemá paměť, stýská. A pokud by lid měl pochybnost, pak jej hovadsky dobrý řečník lehce zmanipuluje. Parafrazuji: Budete mě mít rádi, vždyť jsem stejnej blbec jako kdokoliv z vás. Cítím aktuální potřebu vyjádřit se k dění, a to nejen v naší společnosti. Moc, která staví na likvidaci moci předchozí, moc, která degeneruje a pohlcuje sama sebe, postavená na intrikách, nejistá sama sebou, podezírající a ve své hlouposti primitivně a zároveň rafinovaně krutá. Navíc v groteskní nadsázce s prvky absurdního divadla. To vše nabízí text a já jsem připravený na každý pokus se s ním popasovat.

O čem mě soubor Stemil, ZUŠ Střezina ve své inscenaci *Ubu. Ubu? Ubu!* nepřesvědčil, to je vhodnost použití loutek. Nepřinášely přidanou hodnotu, hraní zůstávalo v intencích konverzační absurdní komedie, ani výtvarná stylizace neumocnila, neposunula vnímání. Jako nešťastné vnímám řešení scény nevyužívající hloubku prostoru. Loutky hrají na lávce, v podstatě vedle sebe, pouze duchové poletují vzadu nad nimi. Nevidím konkrétní akce, spíš ilustrace dialogů, gesta (pochtivě a mnohdy přesně animovaná), která by ale živý herec zvládl lépe. V jisté fázi představení je možné zavřít oči a poslouchat jako rozhlasovou hru, pak vyniknou lepší a horší herecké výkony. (Osobně mě zaujal projev prvního barona, barva hlasu matky Ubu je nepříjemně nakřáplá, možná to ale k charakteru postavy sedí.) Závěrečné pokropení vodou z otce Ubu pak kromě sympatického apelu může budit diváky, kteří rozhlasovou verzi neunesli.

František Kaska

Šli jsme do toho

Soubor sklízел po posledním představení *Ubu. Ubu? Ubu!* a já jsem si na chvíli odvedl herce Víta Rozsívala, aby mi k jejich inscenaci řekl pár slov.

Jak vás napadlo hrát tento text?

To byl nápad našeho režiséra, Jirky Polehni. Je to vlastně i jeho práce.

V jakém slova smyslu?

On nám vymýšlí scénáře, texty i tu scénografii. I ty loutky jsou komplet jeho práce.

Ale i vy dostáváte šanci se vyjádřit k tomu, co budete dělat, nebo ne?

Určitě.

Co vás tedy oslovilo, když s tím Jirkou Polehňou přišel?

Jednoduše se nám to líbilo. Když jsme to začali zkoušet – my vždycky začínáme takovou textovou zkouškou, kdy dostaneme návrhy textu – tak jsme si řekli, že to je dobrý, že to bude třeba i sranda, a tak jsme do toho šli.

Čtli jste i původní Jarryho hru?

Já se přiznám, že ne, nevím, jak ostatní v souboru.

Jak se vám tady hrálo?

Dobře, bylo to super. Scéna byla sice trochu menší, tak jsme se tam museli vměstnat, ale nakonec to bylo v pohodě. Zvládli jsme to.

pab

reakce publika

- 👍 Nejvíc se mi líbilo provedení a vzhled loutek.
- 👍 Já to prospala.
- 👎 Nemělo to logiku. Asi tak.
- 👎 Neuměli mluvit, vůbec.
- 👍👍 Docela se mi líbily ty loutky, ale nedávalo mi to smysl, tak jsem se pak začala nudit.

pab

Vánoční ostrov

Spolek loutek LOUTKINO, Brno

Vánoční ostrov aneb i ovoce má duši

Tento kousek pevniny leží v Indickém oceánu, 2360 km od Perthu, 500 km od Jakarty. Měnou je Australský dolar. Pro povolení ke vstupu na toto území potřebujete povinné očkování proti žluté zimnici – ale jen v případě, že nejste banán. Spolek LOUTKINO nám jeden takovýto případ vyprávěl.

Za zvuků vánoční hudby si v ošatce (?) povídají Oříšek, Banán, Jablko a Pomeranč. První dva kamarádi se rozhodnou, že chtějí zažívat Vánoce každý den a proto se rozhodnou vyrazit nalézt Vánoční ostrov. Jablko s Pomerančem zůstávají raději doma. Jaký osud je potká, už nevidíme, ale co se asi stane s ovocem o Vánocích, si dovedeme představit.

Oříšek s Banánem zatím plují mořem a naleznou Velikonoční ostrov. Oříšek si uvědomuje tíživost situace, protože kamarád Banán patří k ovoci, které se bohužel rychle kazí. Proto na nic nečeká, otočí kurs o 180 stupňů a pokračují v cestě, až konečně přistanou na Vánočním ostrově. Ale i zde se Vánoce slaví jen 24. 12., tudíž se poučení vrací nazpět a cesta o pomíjivosti života (lidského i toho ovocného) se uzavírá opět v ošatce.

Soubor LOUTKINO zvolil formu velmi adekvátní k věku účinkujících. I zvolená délka představení je patrně úměrná kvalitě formy i obsahu. Muppetové loutky by možná mohly být vybaveny i končetinami, protože jen s otevíracími ústními otvory nelze příliš zahrát. Děti byly milé, soustředěné, živé. Vystává však otázka, zda-li inscenace není až příliš secvičená, tudíž sešněrovaná. Hudební stránka v podobě elektrického klavíru a stereo flétniček dokonale vytvářela atmosféru Vánoc – tedy zvukově velmi podobnou většině cédeček, která si můžete s popovou vánoční hudbou pořídit. Výtvarně bych jen podotkl, že jsem celou dobu nevěděl, zda-li jde o ošatku proměněnou na loď (proč pak tedy nevypadá jako ošatka?) nebo o loď, proměněnou v ošatku?

Ale jinak v rámci žánru a možností jde o milou a zdařilou inscenaci, která pohladí po duši a hraní malé interprety evidentně těší...

Kamil Bělohávek

P.S.: Příběh kamarádů Oříška, Banána, Jablka a Pomeranče jen poukazuje na to, že poprava draka Bylínka byla zcela oprávněná...

reakce publika

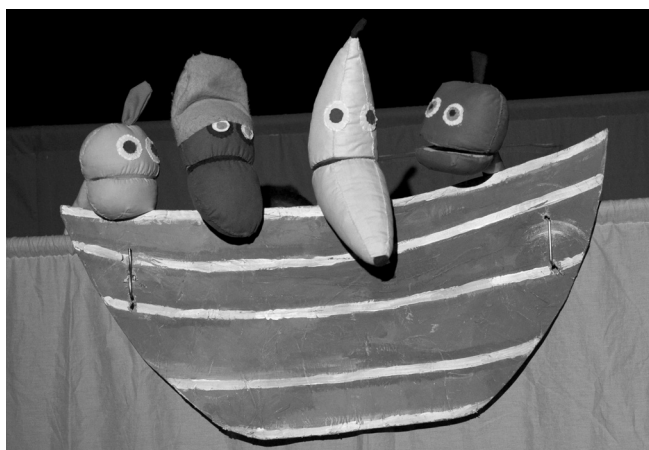
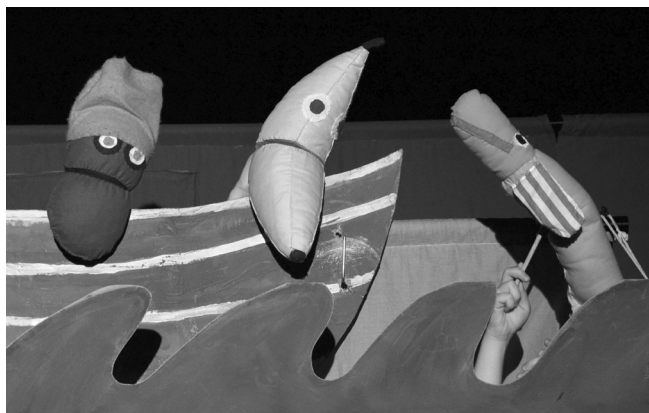
👍 Mně se to líbilo. Hlavně ovoce. Akorát mi přišlo, že když zpívali, tak se tvářili znuděně nebo smutně. Až při děkovačce se smály. Možná byly rády, že už to mají za sebou. Asi je strhla tréma.

👍 Roztomilý. Nadchlo mě to.

👍 Totálně bezchybná spartakiáda. Hrozný. Děti by se tím mohly víc bavit. Nevím. Ale možná je to hezký.

👍 Naučený, dobře to do těch dětí nacpali...

👍 Hezké, roztomilé.

Když není co hrát

Představení *Vánoční ostrov* brněnského souboru Loutkino působí na první poslech příjemně. Děti dobře mluvily, zpívaly, hrály (na flétnu), byly soustředěné, poctivě plnily zadané úlohy (Sakra, není teď moc poznat, že jsem učitel?). Příběh byl vybrán vzhledem k věku dětí vhodně (třeba na přečtení), je jednoduchý, přehledný, má svou poetiku. Jen nijak moc neumožňuje loutkohereckou akci. Nejsou vytvořené vztahy mezi postavami, nekoná se žádný konflikt, nejdramatičtější situace – topení Banána – je vložena, v příběhu téma nenese, neposiluje. V samotném textu jsou logické nesrovnalosti. Proč jsou na Vánočním ostrově Vánoce jen jednou do roka a na Velikonočním ostrově Velikonoce stále (podle toho poznali mořeplavci, kde jsou, nebo ne?). Proč vlastně chce Ořech stále Vánoce (patrně ho rozlousknou a konec – zvonec). Nevím, proč na Vánočním ostrově informuje o absenci Vánoc pes. V představení chybí i scénografické překvapení, mísa vypadá jako loď od začátku, modrý paraván evokuje moře také od začátku. Loutkoherectví je omezené na klapání ovocnou tlamou (věřím, že děti by zvládly víc, jenže nemají možnost). Forma muzikálu, kterou inscenátoři zvolili, nepřinesla výrazné plus (spíše jen prodloužila čas incenace), protože písně neposouvaly děj, jen informace opakovaly a možná trochu komentovaly. Navíc závěrečné zopakování první písně v principu popřelo sdělení. Tedy, už chápeme, Vánoce jsou jen jednou v roce i na Vánočním ostrově. A je to tak dobře. Na závěr jen poznámka. V nadšení kohokoliv, že je možné poslouchat koledy celý rok, nevěřím. Mně stačí, že v obchodech znějí od října.

František Kaska

Jó, sníh...

Stoupnula jsem si mezi děti do kroužku, položila otázku a ony jedno přes druhé odpovídaly a odpovídaly... Tak vzniknul rozhovor se Zuzankou, Matyldou, Táňou, Žandou, Sabčou, Evičkou a Říšou.

Odkud se vzal nápad na Vánoční ostrov?

Děti: Z knížky. – To paní učitelka. – Většinou to vymyslí ona. – A pan ředitel. – Premiéra byla na Vánoce. Hráli jsme pro náš soubor. – A školu. – To se nám líbilo. – My se scházíme každé úterý, náš soubor. – Máme společnou hodinu.

A lákalo by vás podívat se na ten ostrov?

Děti: Jó! – Nevím. – Stromček a pod ním dárky. – Santa Claus. – Jó, sníh... – Každý den mají Vánoce. – Bude to někde na polárním kruhu určitě! – Ale aby byly Vánoce pořád,

to ne. – To né. – To fakt né. – Mně by chybělo léto. Já bych měla pořád narozky, tak bych byla hned stará. – To bych měl pořád rýmu. – A nebyly by další svátky. – Třeba Velikonoce, to by mě štválo.

Jak dlouho už spolu takhle tvoříte?

Děti: Já šest let. – Od školky. – Já taky. – Já taky nějak tak. – Už dva roky! – Už od první třídy. – Víte, my to máme tak, že jsme jako dva soubory. Jeden je zkušenější a jeden míň zkušený. – Já bych řekl, že je spíš mladší, ten soubor. – To jsou ti, co umí míň scénář. – My jsme ti zkušenější. – Ale občas se střídáme. Ale Ostrov hrajeme jen my.

Za rozhovor děkuje pH

Kobra

Soubor Anna, Hradec Králové

Kobra

Drobná dívka přichází na jeviště s piknikovým košem a stoličkou. Doufám, že přichází ráda, neboť její skloněná hlava může naznačovat všelico („Tak já teda jdu“... „A vážně musím?“... „Jupí, jdu si to užít!“...).

Nejspíš je především soustředěná. A soustředěně taky hraje. Opatrné nakouknutí do koše, vytažení flétny s pocitem „Jen aby mě ten had nekousl“, pomalé rozehrání kobry, která „tančí, jak já pískám“.

Ale ouha, něco se přihodilo, musíme resuscitovat. Tep je v pořádku, tak tedy umělé dýchání. To pěkně překvapilo, nečekali jsme, že se do hada vejde tolik vzduchu a jak to zní při výdechu. Hurá, kobra je zpět, produkce může pokračovat.

Milá anekdotka, která pobaví a neurazí. A příslib, že tu loutkářskou káru u Polehřů časem někdo důstojně potáhne dál.

Martina Hartmannová

Jak umírá mrtvá kobra?

Takže další individuální výstup s loutkou (nemají ony nějakou samostatnou část přehlídky?). Anička vystupovala sebevědomě, soustředěně. Snadno jsem jí uvěřil, že má v košíku kobra, dokud jsem tuto neviděl. Základním problémem celé etudy pro mě bylo, že kobra byla mrtvá hned po svém objevení – loutka zavěšená na flétně nežije, nemůže tedy zemřít a je zbytečné (i když hezky provedené) ji oživovat. Myslím, že vadou je špatná technologie loutky, ta hadí pohyb ani neumožňovala. Přitom jsem tančící kobra už viděl na divadle mnohokrát, ten krouživý pohyb... Hra na flétnu se mi líbila. A dost. Recenze by neměla být delší, než inscenace. A ona to vlastně není moc recenze. A ona to vlastně nebyla moc inscenace.

František Kaska

Na jevišti už to je dobrý

Krátké setkání s Aničkou Polehňovou, během kterého jsme si povídali o kontextu vzniku jejího výstupu s kobrou.

Jak dlouho už hraješ s loutkami?

Asi od šesti let, od šesti nebo od sedmi, myslím.

A kolik je ti teď?

Devět.

Jak vznikl tvůj výstup? Co všechno sis vymyslela sama, kdo ti s čím pomohl a tak?

On to vlastně vymyslel táta, protože já už čtyři roky hraju na flétnu a jeho napadlo, že bychom mohli něco takového udělat. Chvilí o tom přemýšlel a napadlo ho tohle, tak jsme to secvičili.

A vymyslela sis v tom něco ty sama?

No... moc ne, teda...

Hraješ tady letos poprvé?

Ne, už jsem tady hrála předloni. To jsme měli rodinné divadlo.

A tohle byl tvůj první samostatný výstup, nebála ses?

Malinko se bojím. Předtím mám trému, ale když už jsem na jevišti, tak je to dobrý.

Chtělo by se ti pokračovat takhle sólově, nebo bys raději zpátky k rodinnému divadlu?

Já nevím, my teď možná budeme něco dělat s mojí starší ségrou.

Už víte co?

Říkaly jsme, že bychom si udělaly stínohru.

pab

reakce publika

- 👍 Moc se mi to líbilo, bylo to takové milé.
- 👍 Líbilo se mi, že tam byla sama, hrozně jsem jí fandila.
- 👍 Takový divadlo poezie.
- 👍 Bylo to pěkně vymyšlený, líbila se mi ta nenápadná nitka.

pab

diskuze

Vyrazili mi karty z ruky, ale ne všechny...

řekl porotce Tomáš Jarkovský. A tak se to často při diskusích stává. Nějaká myšlenka krouží vzduchem, a než se člověk rozmyslí, vysloví ji někdo jiný. Tentokrát bylo k hodnocení pět kousků, a chvíli trvalo, než se výměna názorů rozproudila.

Vánoční ostrov

V podstatě bylo hodnocení příznivé. Byl pochválen dramaturgický výběr tématu této hříčky, vhodný pro mladé interprety. Stejně tak i přiměřená délka představení i scénografie. Loutky muppety nemají mnoho výrazových možností, ale z hlediska srozumitelnosti byly využity účelně a čistě. Bylo konstatováno, že interpreti ctili partnery, a že vždy bylo jasné, kdo mluví a byl mu ponechán dostatečný prostor. Dobré využití hudby, děti dobře zpívaly. Celkový dojem – z tématu se podařilo vytěžit, co se dalo.

Vasja a sedm maminek

Bylo konstatováno, že úmysl byl dobrý, ale nepodařilo se jej srozumitelně předat divákům. Problém samotný může částečně spočívat už v předloze, ale také ve zpracování scénického konceptu, kdy se nepodařilo dostatečně logicky vybudovat situace, a v realizaci je dotáhnout (např. maminka pouze předstírá, že vaří, a poté hrnec odhodí, nehledá syna, který odešel a nepřekvapí ji, když se vrátil apod.). Není tedy jasné, jak má divák celou věc chápat – jde o to, že nejdůležitější není hromadění věcí, ale vztah k blízkému

člověku? Tomu neodpovídá závěr, kdy vztekly kluk nakonec dosáhne toho, co po matce na začátku vyžadoval. Není jasné, zda loutka oblečená stejně jako muzikant na začátku, je jeho mladší JÁ, nebo je to jen náhodný nápad? Také práce s loutkou není příliš nápaditá, herec vlastně odehraje vše za ní. Ve scénografii se příliš nelíbily zvířecí kostýmy, oceněna byla naopak stínohra na konci. Celkový dojem z představení byl rozpačitý, v některých případech jednoznačně odmítavý.

Kobra

Malá etuda s kobrou Aničky Polehňové byla připojena k jinému představení J.Polehni, což ji do jisté míry handicapovalo. Byl vysloven názor, že etuda bavila svou ambivalencí, protagonistkou byla hrána s vážností, beze snahy dělat humor. Nejednoznačnost se objevila i v tom, že nebylo jasné, zda se jedná o nebezpečnou kobru, nebo o hračku, kterou vyrobil tatínek a holčička si s ní hraje. Sympatické je to, že etuda neilustruje, ale jedná se skutečně o akci – jednání s loutkou, prožití vztahu.

Ubu. Ubu? Ubu!

Pochválení dramaturgického výběru a chvályhodného úmyslu zpracovat dramaticky výraznější téma, které však v realizaci tak docela nevyšlo. Očekává se groteskní pojetí a zatím se setkáváme spíše s konverzací, psychologicky laděným herectvím, kde loutky příliš nefungují (byl dokonce vysloven názor, že zážitek by byl stejný se zavřenými očima). Byl vznesen dotaz, proč byl využit právě tento typ loutek. Odpověď režiséra – použil dětské dupačky, aby dal do kontrastu hnusné chování a dětskou nevinost. Celkový dojem – inscenace příliš s divákem nekomunikuje.

Škoda času

Jednoznačně kladné přijetí a konstatování, že soubor od předchozí inscenace znovu postoupil dále ve výrazu a nápaditosti zpracování. Je patrná rodinná atmosféra, to, že si jednotlivci vybírali sami své epizody a zpracovali je výrazovými prostředky, které jsou jim blízké. Z hlediska dramaturgického bylo konstatováno, že se podařilo povídkám D.Fischerové, které se často v pateticky banálním provedení objevují na recitačních soutěžích, dodat správný nápad ve zpracování, který umocnil energii. Byl to čirý divadelní zážitek, ať už díky prostředkům, tak i tím, že představení dokáže po celou dobu udržet ve střehu jak herce, tak diváky. Řešilo se, zda je rámec o nedostatku času nutný, pro někoho ne, pro většinu ale ano. Otázka času v nejrůznějších podobách (čas reálný – divadelní, nedostatek času – prokrastinace).

jas

seminář X

Stopky nehlídáme

Seminář X je tak trochu mystický – vlastně je to letošní seminářová premiéra, která se ovšem, jak se zdá, osvědčuje. Pátrání po členech tohoto semináře zpočátku nebylo snadné, i když podle dostupných informací v něm skončilo nejvíc lidí. Takhle nabídka pro nerozhodné, kteří nechtějí vyrábět, žít se a proměňovat se v cokoli, byla pro mnohé lákavá. A tak vězte, jsou všude mezi námi! A nikdy si nemůžete být jisti, zda nejsou někde nablízku. Jsou na představeních, na seminářích, na přednáškách, ale také všude jinde. Podařilo se mi krátce vyzpovídat jednu členku tohoto semináře (a není to prosím žádný výmysl!), říkáme jí třeba JH, a ta mi sdělila: „Je to vůbec nejlepší seminář, strašně pohodový a relaxační. Vstávám v půl jedenácté, pak si přečtu Zpravodaj. I když některé účastníky semináře ani neznám, říká se, že to může být kdokoli. A tak chodíme na představení, diskuse, kromě toho se scházíme v pizzerii, v cukrárně i jinde a povídáme o divadle. Stopky nehlídáme!“ Tak takový je seminář X. Poznávací znamení: stále se baví o divadle!

jas

Agenti hlásí

Seminář B

bubnovat. Ztvárňovali jsme vlastní identity pomocí papíru. Co se člověk o tom druhém za 10 minut

Agentky 3G

Seminář C

Spíš má panenku, nebo bdiš... V semináři C se spalo a potom bdělo. Muppet, polštář, rukavice – toť nástroj dobrý převelice.

Agenti Hrnek s.r.o.

Seminář G

Jestli si myslíte, že se na seminářích jen pracuje, tak se mýlíte... Dnes jsme si celé ráno fénovali hlavy, dělali si make-up, hledali v módních časopisech a šili si šaty. Jediný, kdo se na vše díval s otevřenou tlamou, byl krokodýl.

Agent Punch

Seminář H

Hlína je každý den jiná. Dnes to byly hlavy. Modelujeme je poslepu a pak z nich skládáme krajinu – dno moře, bažinu, cesty s turistickými značkami i pohřebiště... A zítra (=dnes) do parku!

Agent Na hliněných nohou

Seminář M

Po včerejším kolapsu foťáku jsme úspěšně pokračovali v rozdělané práci. Postavičky z modelíny se na světle roztékaly, ale nakonec se nám skoro vše podařilo nafotit. A zítra budou finální úpravy a začneme vytvářet animaci.

Agent Zemák

Tentokrát to byla dřina, nepomohla ani psina. Sice jsme většinu zvládli, ale z toho jsme málem padli. Zítřek bude honička, Jirka bude dělat...do roztrhání těla...

Agent Houby

Seminář S

Loutky? Hotové! Role? Uděleny! Příběh? Vymyšlen! A teď jen dozkoušet, doplnit drobnosti a máme hotovo!

Agent Rohlík s paštikou

Seminář X

Pozdní ráno...procházka pro Zpravodaj...zmrzlina....povídání v Pizzerii...MED...DKP...večeře...SEN...Modrá hvězda...bál.

Agent Bambula

POZVÁNKA NA PREZENTACE SEMINÁŘŮ

Už se to blíží, už se to blíží!

Prezentace proběhnou v Klášterních zahradách a vy si je nechcete nechat ujít!

Takže sledujte náš Zpravodaj a pomalu se těšte...máte na co!

Scénografie: Příroda

Co dělat, když venku stoupá teplota a slunce pálí, zkrátka je letní den jak má být? V horkém čtvrtéčném dopoledni jsem vyrazil na pic-nic se seminářem F. A skutečně manželé Michaela a Filip Homolovi dostali názvu dílny „PIC – NIC, aneb animace loutky v závislosti na prostoru a počasí“.

U jezírka chrudimského parku je pohoda. Všichni se povalují po trávě, jen místo piknikového košíku má každý svou loutku, kterou si sám sestavil z předem připravených dílů. Míša vysvětluje zadání dalšího úkolu. Tři skupinky se rozestavují po parku a začínají vymýšlet skupinové etudy s drátovými marionetami. Míša s Filipem si přisedají ke mně na lavičku a vyprávějí mi o tam, jak postupovali v práci s frekventanty a jaké jsou cíle jejich semináře.

Nejprve se učili základní pohyby s loutkou, takovou marionetářskou abecedu (jak říká Filip) – pomalá a rychlá chůze, vstávání, klekání, lehání. Většina účastníků dílny drží totiž marionetu poprvé v ruce. Další den se přesunuli všichni do parku s tím, že přírodní prostředí skýtá pro loutkářskou fantazii mnoho podnětů a nástrah. Nejprve začali zkoušet samostatné etudy a na konkrétních případech si vysvětlovali drobné vychytávky. Přes toto seznámení se s loutkou se dostali k tvoření dramatických situací ve skupinkách s maximálním využitím prostředí a navázáním na ně (stromy, voda, terénní nerovnosti, cestička, lezoucí šnek). „Nejlepší scénografie je příroda.“ říká Míša a Filip dodává „Ona má na každý den nějaké moudro.“ Dnes už seminaristé pracují s rekvizitou, kterou si sami vymysleli.

Míša s Filipem svolávají všechny k sobě a vypravujeme se na cestu pod korunami stromů, po břehu tůně zarostlé lekníny, mezi kterými plavou kachňata a pod hladinou září spousta červeně zbarvených kaprů Koi. První zastavení nás čeká na cestě, kde loutka závodí ve štafetovém běhu, u keře na kraji jezírka si pedantský učitel Piškot hraje s míčem, na palouku u mostu cvičí další marionety Thai-chi. Lidé procházející parkem se zastavují a se zálibou sledují dřevěné herce, všechno je tu tak samozřejmé a přirozené. Z obou lektorů salá nadšení. Hercům radí, upozorňují, co nefunguje, vyzdvihují vypointování situací. Je až neuvěřitelné, jak otevřený přírodní prostor loutkám sluší a jak v něm fungují zcela jinak, než v seveřní divadla.

TojToj

seminář C

Jak se panda probouzela...

Když jsem přišla na výzvědy, akorát probíhalo rytmické cvičení, při kterém stáli všichni v kruhu, ruce měli překřížené před tělem a v jedné z rukou měli polštář, který si předávali. Rytmus po čase gradoval, takže docházelo k drobným kolizím, což vedlo k rozverné a zábavné atmosféře. Bílý vatový polštář měl dnes na semináři důležitou úlohu: sloužil jako zástupná rekvizita, jejímž prostřednictvím se měli seminaristé naučit přijímat váhu hmoty, s kterou se běžně setkávají. V průběhu dalšího cvičení seminaristé zkoušeli animovat polštář znázorňující nějaké zvíře. Kromě kobry, šneka, želvy nebo ryby se na učebně objevilo i prase, které na všechny vystrčilo svou krásnou zadní část i s ocáskem... Což lektori pro notnou dávku originality ocenili. Důležité bylo cvičení, jehož cílem bylo vdechnutí života skrze animování dýchání polštáře. Tomáš Volkmer objasnil, že je to určitá pedagogická metodika sloužící k animaci manekýna. Skrze další a další

cvičení s polštářem se dostali až k závěrečné etudě s pandou, roztomilým plyšákem, při níž si seminaristé vyzkoušeli všechno, co si předtím vyzkoušeli při animaci polštáře. Panda spala, probouzela se, vstala a odešla. Pozorovat dvanáct pandích plyšáků, kteří spokojeně oddychují, probouzí se, protahují, mnou si očka a pomaličku odcházejí, vedla k rozněžnění větší části dámského osazenstva (pánská část se k tomu nepřiznala).

Po roce jsem navštívila další seminář, který vedou manželé Volkmerovi, a i když bylo letos téma zcela odlišné (loni to byl Komiks jako východisko), opět jsem se přesvědčila o tom, jak skvěle se ve výuce doplňují. I když možná nemají přesně rozdělené role, výukou prostupuje souhra, při níž se snažíte vnímat každíčkou radu, kterou vám oni dva prozradí.

MaZda

Učit se dívat na věci

Rozhovor s Hanou a Tomášem

Volkmerovými.

Máte na seminářích rozdělené role?

Hana: Ono to vždy vykrystalizuje z dané situace. Já uvádím účastníky seminářů do cvičení a aktivit, které mám připravené. Tomáš, když cítí potřebu, tak to doplňuje a komentuje. Pokud jsou nějaké výtvarné aktivity, třeba vyrábíme jednoduché prstové loutky, tak přebírá otěže on. Ukazuje a demonstruje, jakým způsobem mohou loutky vyrobit. Tím, že jsme dva, tak je větší možnost, že ten jeden sleduje a má šanci celý průběh dílny reflektovat - jak to probíhalo, co fungovalo, co nefungovalo a jak to můžeme příště zlepšit. Což je výhodné pro nás i pro účastníky. Reflektujeme i předchozí den. Tomáš to vždycky napíše a ozřejmí, proč jsme se tomu věnovali, jaká je v tom metodika. Tam doplňuju zase já.

Takový dojem jsem přesně měla z návštěvy dnešního semináře. Zajímalo by mě, jestli si sestavujete denní harmonogram? Je na každý den stanovený nějaký úkol?

Tomáš: Máme to připravené kompletně celé. Máme stanovené konkrétní cíle, kterých chceme dosáhnout, co chceme předat, kam dojít. Když se nám nepodaří naplnit denní plán, tak si připravujeme další den tak, abychom to do toho zakomponovali.

Hana: Já si to vždycky rozvrhnu, odkud kam chceme ten den dojít. A jak říkal Tomáš, někdy se to stihne perfektně a někdy se něco malinko prodlouží. Rozhodně tu výuku přizpůsobujeme seminaristům; jestli máme zpomalit nebo naopak zrychlit.

Je pravda, že má tento seminář akreditaci MŠMT?

Hana: Ano, je. Již na jeden náš projekt, který děláme v moravskoslezském kraji, máme akreditaci MŠMT, ale ten je určen pouze pro pedagogy právě moravskoslezského kraje. Proto Michal Drtina zařadil seminář Loutka jako nástroj vzdělání do nabídky, navíc je otevřený pro pedagogy ze všech krajů. Ale je to pouze na tento konkrétní šestidenní seminář. Trochu se liší od toho našeho, který je třídní a zhuštěnější. Tady můžeme jít víc do hloubky. Náš seminář je obohacený rozhodně i o to, že tu vidíme představení, o kterých si povídáme. Máme k dispozici materiál, z kterého ještě navíc můžeme čerpat. Vždy vycházíme z toho, pro jak staré děti dané představení je. Na semináři hodnotíme to, jak my vidíme, pro jak velké děti by to mohlo být. Proč nám to tak přijde a jaká témata v tom nacházíme, pro případnou práci s dětmi.

Tomáš: Nutíme seminaristy přemýšlet, pro jaké děti je to určené. Snažíme se s nimi diskutovat. Návštěvování představení bereme jako druhou část semináře.

Hana: Učíme je věci pozorovat. A stejné je to i s cvičeními. Sledujeme, reflektujeme a hned si dáváme zpětnou vazbu. Říkáme si, co jsme viděli, co by se dalo udělat jinak. Jakým způsobem. Snažíme se učit dívat na věci.

Dostanou účastníci vašeho chrudimského semináře certifikát?

Hana: Ano, dostanou. Přijde jim poštou, protože je nějak tištěný, je tam to speciální akreditační číslo. Což je pro některé pedagogy hodně dobré, protože když to dají svým nadřízeným, ředitelům, tak je to pro některé výhodné v tom, že i ředitel má určitou záštitu, jakýsi papír na to, že toho pedagoga vyslal na vzdělávací seminář.

Tomáš: Je to akreditované ministerstvem, takže záleží samozřejmě na řediteli, jakou vážnost tomu osvědčení dá.

ptala se MaZda

Proč jste se přihlásili do tohoto semináře? Věnujete se pedagogice?

 Protože si myslím, že loutka je zajímavý pedagogický nástroj pro to, jak komunikovat s dětmi. Může to vyřešit spoustu věcí, dítě kolikrát spíš důvěřuje loutce. Má k ní blíže než k učitelce. Beru to jako ozvláštnění vztahu učitel-žák. Učím v mateřské školce a ráda bych tenhle přístup rozvíjela. Je to pro mě velká inspirace.

 V prvé řadě pro to, že mě baví loutka a pro to, že pracuju už několik let s dětmi. Ve školce, ale i ve volnočasovkách. Další důvod je pro mě to, že seminář vedou úžasní lidi, které jsem měla jako porotce na soutěži. Dělam amatérské loutkové divadlo a moc mě zaujali jako lidi, tak i proto. Je radost se od nich něco učit. Z celého semináře mám velmi dobrý pocit. Ani se mi nebude chtít domů.

 Jsem šest let na mateřské a chtěla jsem si znovu prošlapat cestu, než se vrátím zpátky do ZUŠky. Nastupuji na jinou ZUŠku, než kde jsem byla předtím, a na ní není žádné loutkářské oddělení, takže bych ho tam chtěla dostat. Říkala jsem si, že navíc budu mít akreditovaný seminář, s čímž určitě zapůsobím na paní ředitelku.

 Protože v Brně pracuju v nemocnici s dětmi jako dobrovolník. Navíc si v budoucnu chystám najít práci s dětmi.

 Mé očekávání bylo, že to nabídne, jak je možné využít loutku v pedagogické práci. Což se teda částečně i plní. Nicméně teď jsme ještě ve fázi seznamování se s loutkami, což pro ty, kteří to už třeba absolvovali, na jiných seminářích, moc není. Takže pro někoho je to opakování a pro někoho učení. Ale už se těším, jak zítra konečně začneme to vlastní gró, kvůli kterému jsem přijel. Dělam s dětma už několik let. Pracuju ve škole a dělám v otevřeném klubu.

Slovenský den s Teatro Carnevalo a Piki

Čtvrtek lze směle prohlásit za „slovenský den“ v programu festivalu. Aspoň já jsem to tak měla už od rána. Nejprve přednáška docenta Juraje Hamara o tradičních typech loutek ve slovenských lidových hrách, o které informujeme na jiném místě. A poté – alespoň pro mě – překvapení. Tentýž akademik tentokrát v kostýmu lidového loutkáře se svým Teatro Carnevalo ukázal názorně, jak tento typ starodávného umění lidových loutkářů působí na diváky, především děti. Jeho představení, tedy one-man show *Kašpárek a čarovná skříňka* (*Gašparko a čarovná skrínka*), je tak trochu oživlé divadelní muzeum, na druhé straně stále živá kramářská show sestavená ze známých výstupů Kašpárka, jeho přítelkyně Žabinky (v Čechách Kalupinky) a zástupu čertů. I když jsou jednotlivé scénky – společného tance Kašpárka s Žabinkou, otevírání zdánlivě prázdné truhlice, z níž se postupně vynořují čerti, souboj Kašpárka s nimi, výprask a likvidace, jednoduché, jsou i divácky vděčné. Juraj Hamar ovládá výborně komunikaci s malými diváky a hurónský řev dětí přivolávajících Kašpárka svými výzvami ještě stupňuje a stále udržuje pozornost dětí výzvami ke komunikaci a povzbuzování loutek. Tento typ divadla funguje jako udržování lidové tradice, jakási živá kronika. I když tato poetika nemusí každému vyhovovat, je vidět, že především na malé diváky působí stále silně.

Druhé představení, které jsme měli možnost vidět, přivezl soubor PIKI aneb Podozřivo Ideálna Kočovní Iniciativa z Pezínoku. Dvojice protagonistů rovněž dokáže velmi dobře komunikovat s diváky a navíc si vybrali pro svou inscenaci

velmi vděčné téma. *Pes (PŘÍ)TULÁK* je opravdu rozkošná loutka, takže se nedivím, že na výzvu po představení, aby si ji děti přišly pohladit, se nahlmul k pódiu dav. Na všech složkách inscenace se společně podíleli Katka Aulisová a Lubo Piktora a je vidět, že vše vyladili tak, aby to přesně do sebe zapadalo. Už po příchodu do sálu vidí diváci dvojici sedící na vyvýšeném pódiu u stolu, zdánlivě jako manželská dvojice. I když příběh je poměrně jednoduchý, příjemně překvapí postupné rozkrývání tématu a scény. Zpočátku herci komunikují pouze štekotem a výmluvně po psovsku předvádějí různé charaktery psů (nebo lidí?). Nejsme si jisti ani tím, jak to bude pokračovat. Pak se ale ukáže, že zakrytá scéna je vlastně malým loutkovým divadlem, které lze variabilně představovat a manipulovat s ním. Může se stát popelářským autem, ale také pokojíčkem, klecí pro zaběhlé psy nebo skládkou. Protože všechna tato místa jsou pro děj příběhu důležitá. Jako červená nit prochází dějem příběh psa-outsidera, který postupně získává zkušenosti a také nejruznější přátelství. Holčička Dula se na počátku zdá spíše jako nepříjemný spratek, který si na rodičích dokáže vymoci cokoli. Postupně ale odhalujeme, že se vlastně cítí podobným outsiderem jako její osklivý pes. Zamiluje si ho tak, že rodiče začnou žárlit a chtějí se psa zbavit. Jako ve správné pohádce vše nakonec dobře dopadne. A my konečně odhalíme, kdo byla ta dvojice na počátku. Je to totiž Dula, která mezitím vyrostla, a její už hodně starý milovaný pes. Oba protagonisté hrají s obrovskou energií, dokážou zaujmout malé diváky a ty dospělé potěšit, možná i dojmout.

Jana Soprová

Praš' ho! Praš' ho!

Ano, já vím – dítě uvažuje jinak, čert je ztělesnění zla a takhle se to brát nedá. Jenomže když vidím skupinku rozjuchaných dětí, které fandí kašpárkovi, aby namlátil čertům a docela nevinnému krokodýlovi, mám s tím nějaký problém. Vzpomněl jsem si u toho na příšernou historku, kterou popisuje Eva Stehlíková ve své nové knížce Co je nám po Hekubě věnované uvažování o českých inscenacích antického dramatu:

„Ve Středočeském divadle na Kladně se hrála koláž nazvaná Příběh Elektry. Režisérka Irena Žantovská dokázala vyšponovat scénu, v níž Orestes hodlá zabít Klytimestru, na hranici únosnosti. A když tak strnul Orestes se zbrání nad Klytimestřinou hlavou, prořízl zděšené ticho ostrý hlásek malé, asi tak desetileté, pěkně oblečené holčičky. Tak dělej! V duchu jsme si patrně všichni pomysleli, že vztah matky a dcery v tomto případě asi bude jaksi problematický...“

(Tím zároveň dělám knížce nenápadnou skrytou reklamu. Je to nesmírně zábavné čtení, které dalece přesahuje své vymezené téma a vypovídá mnohé o českém divadle a kultuře posledního století a vlastně i o divadle a jeho vnímání obecně. Vydalo začátkem roku nakladatelství Brkola.)

Michal Zahálka

Škrhola, Gašparko a zbojníci

Další den v Muzeu loutkářských kultur tentokrát patřil loutkám slovenským, tedy panu Juraji Hamarovi, estetikovi a folkloristovi z Univerzity Komenského v Bratislavě a jeho přednášce o Typologii postav v tradičním loutkovém divadle na Slovensku. Zpočátku to vypadalo, že přednáška bude krátká. Pan docent oznámil, že klasické slovenské loutky se v podstatě dělí na tři základní skupiny: postavy představující vyšší vrstvy (knížata, princezny a zámecké pány), nižší vrstvy (jako sedláky Škrholu a Trčku, ale také zbojníky a selky) a do třetice různé postavy nadpřirozené (čerty, smrtky, duchy či kostlivce). A pak je tu samostatná kategorie – Kašpar čili Gašparko, jako jedinečný komický charakter, se starým obličejem a chlapecky dováděvým chováním. Na rozdíl od Čech se na Slovensku prakticky nevyskytovaly loutky zvířat. A tím bychom mohli končit... poznamenal. Ale byl to samozřejmě jen začátek. Ukázalo se, že pan docent je nejen znalcem teoretikem, ale je zároveň nadšeným loutkářem. Pyšní se tím, že deset let hrál s posledním lidovým slovenským loutkářem Antonem Anderlem ze slavného loutkářského rodu. A tak jsme byli poučeni, že loutky charakterizujeme z hlediska sémantického, vizuálního a toho nejdůležitějšího – fónického. Sémantická čili významová rovina určuje, jakou společenskou a dějovou roli má v příběhu ta která loutka. Vizuální rovina nám umožní poznat prostřednictvím oblečení a masky, do jaké společenské vrstvy postava patří. Ale nejdůležitější je nakonec právě ona rovina fónická, tedy hlasová, která se ukázala jako úplná věda. Navíc, na rozdíl od předchozích dvou funkcí, které lze odvodit z textů a obrázků, tato mizí v čase, a přenáší se jen ústní tradicí. Staré loutkové divadlo je charakteristické především tím, že má velmi jasné konvence, mezi něž patří i jazykové zvláštnosti postav. Každý loutkář by tedy měl ovládat celou škálu hlasů, mít je zařazeny ve své „paměťové kartotéce“ a v pravý čas vytáhnout ten správný hlas. Většinou to totiž u kočovných loutkářů bylo tak, že hráli sami ve dvojici a mluvili spoustu různých hlasů. Každá loutka by měla být rozeznatelná podle hlasu, jeho tónu, rytmu, tempa a mnohdy také jazykových zvláštností ať už koktavosti, zájímavosti, šišlání, či podle etnického přízvuku). Jak se zdá, docent Hamar se toto umění během své praxe v souboru Antona Anderleho naučil mistrně využívat, a tak svou přednášku prokládal živými ukázkami. Tak jsme měli možnost poslechnout si třeba Škrholu, ale také Kašpárka, Žabinku, či maďarského grófa. A na závěr jsme se mohli podívat i na úryvky legendární loutkové inscenace Don Šajn v provedení Anderlovců.

jas

Námořníci, kapitáni, kormidelníci, první důstojníci i plavčíci!

Všichni z rodinného semináře R přišli a vypustili své lodičky vstříc ďábelským proudům náhonu. Za doprovodu kapely Jiřího Jelínka bylo slavnostně odstartováno vyplutí a každé lodičce děti určily, kam má doplout: „K domovu!“ „Do Afriky!“ „Ke zvířátkům!“ Tradičně se také objevila loďka s fotkou Tatička... Odměna pro malé námořníky byla sladká – kdo by odolal (rumový) bonbónům. Snad všechny lodičky doplují tam, kam je jejich stavitelé vyslali. Držíme pěsti!

Ahoj!

pH

Kdopak by se plesu bál

Jak by mohla být Loutkářská Chrudim špatným festivalem, když má tak skvostně tančícího ředitele? Ostatně, v jistém ohledu by celá reportáž mohla být významnou výpovědí o plesu, i kdyby byla pouhým seznamem jmen těch, kteří tančili na jedné straně, a těch, kteří netančili, na druhé. Na parketu se kromě mladých loutkářských nadšenců, od kterých se to očekává, roztančili i tací nečekanější, jako tatíček Masaryk, Jirka Fiala, elegantní porotkyně Martinka Hartmannová a... tam, ve stínku pod sloupem... je to možná? Jako stínový přízrak možno tušit i ducha Arnoštky Kopecké, jak skotačí čtverylku s Janem Nepomukem Laštovkou. Jdu si pro pivo.

Atmosféra plesu zdá se být atmosférou překvapivě mírového soužití mezi tančícími (a do jisté míry i hlučícími, přízněme si to) a těmi, kteří si přejí v klidu sedět a rozprávět, tu s polívčičkou, tu se svíčkovou a tu jen s pivem. Snad je to způsobeno tím, že u vchodu byli návštěvníci podrobeni důkladné kontrole, mladé dívky, milé jako hostesky, ale přísné jako bodyguardi, tam u každého návštěvníka ověřují splnění dvou podmínek: musí být loutkář a nesmí nést žádnou zbraň (můj ostře nabroušený jazyk díkybohu detektorem prošel). Jdu si pro pivo.

Jen chvilku poté, co začala kapela hrát, je již taneční parket prakticky plný, nepochybně tu je celý festival. A zdá se dokonce, že pár marnotratných loutkářů se navrátilo alespoň na tento jeden večer. Kapela Sen je doprovázená blikáním lustru. To je mi po čertech vykutálený light design. Vtipný. A Drtina všechny fakuje. Hustý. Jdu si pro pivo.

Je snadný a veselý podlehnout tomu, čemu se anglicky říká „mingling“... s nonšalancí redaktora proplovám nepozorován mezi skupinkami a prohazuji s každým pár slov. Jak bonzující démon se raduji, co na koho zjistím, když už se nám ta atmosféra uvolňuje. Blíže nespecifikovaná hvězda festivalu mi vypráví o někam poslaných pánech (a skoro by si přála, aby zde došlo k překlepu). Kravál tropí rámus. Jdu si pro pivo.

Doháje, sem vykecal, že si v redakci ani netčeme spravodaje. Sem debil. Omlouvám se Arnoštce, kerá de hlasem nahoru i dolů. Motá se mi hlava. Du si pro pivo.

Hele, šéfredaktorka volá, copa mi asi chce?

pub

A pak se to stalo!

Studio DAMÚZA

Tomu, kdo se nečeše, se zabydlí v hlavě vši. I s nábytkem.

Kdo si nečistí nos do kapesníku, toho nudle (sopl, vozdr, apod.) nabude velikosti balónu a odnese neznámo kam.

Tomu, kdo si nečistí uši, vyroste z uší SPIRÁLOVNÍK UŠATÝ. Rozkošatí se, vykve- te a jeho semínka oplodní ostatní.

Absurdní a právě proto příjemný příběh Hřebenu, Kapesníku a Ušních čistítek pobaví a (tak tohle říci nechci!) p...í.

I rámeček příběhu těch obyčejných věcí je příjemný. Chtějí utéci do ráje, neutečou a jsou v sedmém nebi.

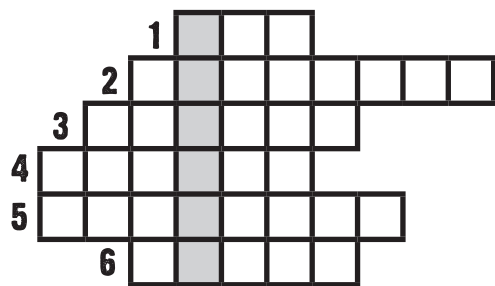
A protože mi zcela nevalil hučící kompresor, nafukující jeden metr za divadelním stanem skákací hrad, je evidentní, že jsem byl (díky dobrému divadlu) příznivě zaujatý a pozitivně vnímavý divák.

Děkuji. Josef Brůček

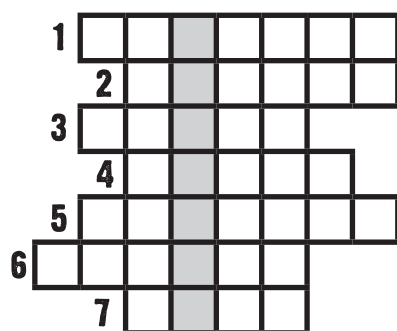
PS: Někteří ušní odborníci tvrdí, že čištění uší vatou na špejli, či kupovanými čistícími udělátky je škodlivé. Zatlačuje to ušní maz ze středního do vnitřního ucha. Tak mohou nastat nepříjemné komplikace. Prý.

UTAJENKA

1. Autor Krysaře
2. Autor Zeměplochy
3. Parťák Sherlocka Holmese
4. Frodo, Sam, Smíšek a Pipin jsou ...
5. Šifra Mistra ...
6. Křestní jméno nejznámějšího anglického kouzelníka

1. „putující“ jinak
2. Kdo dal Vávrovi jed do kávy?
3. ... je lesa pán.
4. Křestní jméno jednoho z redaktorů?
5. Opak hleděště
6. Jiráskův ...
7. Zlobivá třináctiletá holka, jménem ...

POZVÁNKA S.M.A.D.

Setkání mladých amatérských divadelníků

Dílňa Šrámkova Písku – ŠUMPERK 2014

Termín: 15. – 24. 8.

Příjezdy: v pátek 15. srpna 2014 do večera, **odjezdy:** v neděli 24. srpna 2014 ráno. Nutná účast PO CELOU DOBU dílny včetně závěrečné prezentace!

Věkový limit: 17–33 let, výjimky směrem nahoru jsou možné, ale konzultujte telefonicky, pod 17 let pouze ve výjimečných případech na základě dohody. Pro věk do 18 let vyžadujeme předložení písemného souhlasu alespoň jednoho z rodičů.

S sebou: pohodlné oblečení, hudební nástroje, nápady a zvláštnosti (individuální požadavky lektorů jsou uvedeny u anotací jednotlivých tříd).

Kurzovné:

2 500 Kč (kurzovné, doplňkový program, ubytování v domově mládeže v postelích a s určitou mírou soukromí 3–5 osob na pokoji) – doprava a strava za vlastní;

1000 Kč (kurzovné, doplňkový program, bez ubytování - vhodné pro místní či ty, kteří mají v Šumperku možnost bydlet u známých) – doprava a strava za vlastní.

Pro stravování existuje v Šumperku široká škála možností včetně kuchyňky v domově mládeže.

PŘIHLÁŠKY zasílejte ihned na adresu: NIPOS-ARTAMA, Alena Crhová, P. O. BOX 12 / Fügnerovo nám. 5, 120 21 Praha 2 nebo e-mailem: crhova@nipos-mk.cz.

INFORMACE: Alena Crhová, tel.: 221 507 968, 604 569 781, Karel Tomas: 221 507 932, 603 480 111, tomas@nipos-mk.cz.

TŘÍDY aneb NA CO SE MŮŽETE TĚŠIT:

A – JEVIŠTNÍ POEZIE POEZIÍ JEVIŠTĚ – třída je už naplněna / Lektor PAVEL KHEK – pedagog, režisér a umělecký šéf Divadla v Mladé Boleslavi

CD – JAK UMŘÍT NA DIVADLE I VE FILMU... / Lektori JAKUB NVOTA – slovenský režisér a PETR NŮSEK – choreograf, učitel a poradce dobových šermů a bojů

F – Proč bychom se netěšili aneb ZKÁZA HLAVNÍHO MĚSTA / Lektor JOZEF KRASULA – slovenský režisér a pedagog

H – DIVADELNÍ DÍLNA NEVERBÁLNO / Lektor MICHAL HECHT – mim, režisér, pedagog HAMU Praha

V – AUTORSKÝ COUNTRY MUZIKÁL / Lektor Vojtěch Štěpánek – herec, režisér Divadla Komédie Praha

Pořádá o. s. Společnost amatérské divadlo a svět v odborné gesci NIPOS-ARTAMA a ve spolupráci s Městským divadlem, Střední zdravotnickou školou a MÚ v Šumperku. Projekt se uskuteční pod záštitou ministra kultury Daniela Hermana, z pověření a za finančního přispění Ministerstva s finanční podporou Ministerstva kultury a města Šumperka.

Ale no tak...

...my víme, že jsme tou zmínkou o ŽLOUTKOVÝCH věnečkách nasadili mnohým lidem brouky do hlavy a oni teď dumají nad tím, čím nás potěšit a obdarovat, ale květiny... Děkujeme! (otíráme slzy dojetí)

Vítej, čerstvý větře!

Každý autor je rád, je-li pochopen. I já se raduji, že v mých slovech o Loutkářské Chrudimi jako vítaném začátku horkého léta, radosti ze setkání s kamarády, inspiraci představeními, diskusemi a semináři či o naději, že zůstane přehlídkou amatérských loutkářů, bylo rozpoznáno volání po smrádečku, nehybnosti a poplácávání se po ramenou (proč bych se taky jinak s kamarády vítal, že?). Jsem rád, že bylo pochopeno i to, co jsem nenapsal a co si nemyslím. A zvlášť jsem rád tomu, že někdo konečně objevil, že by se Loutkářská Chrudim měla otevírat jiným pohledům a novým podnětům. Inu, nové oči lépe vidí, nové koště lépe mete, nový vítr – čerstvý vítr.

Luděk Richter

LOUTKOCACHING

Celofestivalovka

Stále čekáme na další objevitele.

Náповěda: „...Nad hlavou spí loutky...“

Jednodenní

Náповěda: „...uvěznili hlodavce...“

Vítězové soutěží

Linda, Jáchym, Karolína, Agáta, Anička, Berunka, Eliška, Bára, Milan, Matka pluku, Adélka, Alenka, Kašpárek z Boudy, Juris, Verča

PODĚKOVÁNÍ

Luděkovi Richterovi & kol. za vynikající ukázkou animace neživého předmětu (v podání Ivany Hancvenclové). Své excelentní vodičské schopnosti dokázal plně rozvinout na malé ploše (cesta z Modré Hvězdy na internát), čímž plně obhájil svůj post předsedy odborné poroty Loutkářské Chrudimi.

Rudolf Hancvencel

Zpravodaj 63. Loutkářské Chrudimi

Vydává a tiskne: Chrudimská beseda

Redakce: Petra Hlubučková (pH), Magda Zicháčková (MaZda), Jana Soprová (jas), Tomáš Jereš (TojToj), Jacques Joseph (pab)

Foto: Ivo Mičkal a redakce | Grafická úprava: Petra Libová

Kontakt: t. 739 080 529, mail: mozkomolek@seznam.cz

Neprošlo jazykovou úpravou!

PROGRAM

Jeviště DKP | 10, 13 a 15 h.

Naivní divadlo, Liberec

O beránkovi, který spadl z nebe (20' + 25', 2

roky) | doplňkový program

Jednoduchý příběh je inspirován motivy z obrázkové knížky německého autora Freda Rodriana a vypráví o oblačném beránkovi, který spadl z nebe.

Jeviště DKP | 17.30 (A) a 20.30 (B) h.

Céčko, Svitavy

Vědci (25' + 25', 10 let) | inspirativní program

Absurdní anekdota ze života brněnských vědců, kteří stále odmítají grant, až ho nakonec dostanou.

Malá scéna DKP | 11, 14 (A) a v 16 (B) h.

Prváci KVD DAMU, Praha

Dlouhý, Široký a Bystrozraký

aneb Papírová pohádka (20', 4 let) | hlavní program

Kdo by neznal Erbenovu klasiku.

ToTeMM, Sklené nad Oslavou

O Nirdhanatovi (30', 5 let) | hlavní program

Rodinné divadlo podle lidové indické pohádky.

MED | 11, 14 (B) a 16 (A) h.

Tyan, Plzeň

O Dolfíčkově a Vlastě (40', 8 let) | hlavní program

Rodinný loutkový příběh o lásce a cestování.

Muzeum Barokních soch | 17.30 (B) a 20.30 (A) h.

Děvčátko a slečny, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř

Kazání děvčátkům a slečnám (40', 12 let) | hlavní program

Barokní kazání s květnatou mluvou.

Stan za divadlem | 10 a 13 h.

Studio DAMÚZA, Praha

Detektiv Lupa a tajemná věž (40', 4 let) | doplňkový program

Vydejme se s detektivem Lupou do jedné zapomenuté vesnice na kraji začarovaného lesa, kde se skrývá tajemná věž.

Spolkový dům | 15 a 18 h.

KALD DAMU, Praha

Tajný život (40', 12 let) | doplňkový program

Jste pacientem a žijete dva životy?

za divadlem | 19 hodin

Jana Koubková – SMRT STANDARDIZMU

Koncert přední osobnosti českého jazzu Jany Koubkové a jejích kolegů Romana Hampachera a Jana Červenky v programu, kterým se zpěvačka od standardního jazzu přesunula více k blues a šansonu.